КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО – 5, 6, 7. И 8. РАЗРЕД

1. ОСНОВ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ

Оцењивање ученика из предмета Информатика и рачунарство врши се у складу са важећим Законом о основама система образовања и васпитања, Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, важећим планом и програмом наставе и учења за одговарајући разред, као и другим важећим прописима који уређују област основног образовања и васпитања.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и има за циљ континуирано праћење остваривања прописаних исхода, напредовања и развоја ученика, као и подстицање ученика на активно учешће у процесу учења.

У складу са природом предмета Информатика и рачунарство, оцењивањем се посебно прати способност ученика да усвојена знања и вештине примени у практичним ситуацијама, да самостално решава проблеме, користи одговарајуће дигиталне алате, анализира добијене резултате и образложи поступак рада.

Приликом оцењивања узимају се у обзир:

- оствареност прописаних исхода учења;
- ниво усвојености и разумевања знања;
- способност примене знања и вештина;
- способност повезивања знања из различитих наставних области;
- способност анализирања и решавања проблема;
- логичко и алгоритамско размишљање, када је у складу са наставном темом;
- степен самосталности ученика;
- тачност, прецизност и функционалност решења;
- способност уочавања, анализирања и отклањања грешака;
- способност примене знања у новој или измењеној ситуацији;
- активност и ангажовање ученика;
- напредовање ученика;
- одговорно, безбедно и сврсисходно коришћење дигиталних уређаја, технологија и дигиталних садржаја.

Критеријуми се примењују на све ученике 5, 6, 7. и 8. разреда, при чему се ниво очекиваног постигнућа одређује у складу са прописаним исходима и програмом наставе и учења за конкретан разред.

Критеријуми су јединствени за све ученике који наставу предмета похађају у различитим групама, без обзира на то који наставник реализује наставу у одређеној групи.

---

2. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцењивање се заснива на принципима:

- објективности;
- релевантности;
- разноврсности техника и метода оцењивања;
- правичности;
- редовности и благовремености;
- недискриминације;
- уважавања индивидуалних разлика, потреба, узраста и претходних постигнућа ученика;
- уважавања индивидуалног напредовања ученика;
- повезивања оцењивања са прописаним исходима и стандардима постигнућа;
- давања јасне и благовремене повратне информације ученику.

Оцена представља показатељ нивоа остварености исхода, степена самосталности и ангажовања ученика у процесу учења.

Брзина израде задатка сама по себи није критеријум за вишу оцену.

---

3. ОБЛИЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз различите облике рада, у складу са природом наставне области и прописаним исходима:

1. усмену проверу знања;
2. практични рад на рачунару;
3. вежбе и практичне задатке;
4. самостални рад ученика;
5. проблемске задатке;
6. алгоритамске и програмерске задатке, када су предвиђени програмом;
7. рад са подацима и дигиталним садржајима;
8. рад у одговарајућим софтверским алатима;
9. пројектне задатке;

10. представљање и образлагање резултата рада;
11. индивидуални и групни рад;
12. активност и ангажовање ученика;
13. праћење напредовања и степена самосталности ученика;
14. друге облике рада предвиђене програмом наставе и учења и школским програмом.

Избор начина провере зависи од природе исхода који се проверава.

Код исхода који подразумевају практичну примену знања предност имају практични задаци и други облици у којима ученик непосредно демонстрира стечена знања и вештине.

---

4. УСМЕНА ПРОВЕРА ЗНАЊА

Усменом провером, у зависности од наставне области, проверавају се:

- познавање основних и стручних појмова;
- разумевање појмова и њихових односа;
- разликовање и повезивање појмова;
- разумевање принципа рада;
- објашњавање поступака;
- повезивање знања из различитих наставних области;
- примена знања у конкретним ситуацијама;
- анализа проблема;
- логичко и алгоритамско размишљање;
- образлагање избора одређеног поступка или алата;
- препознавање и анализа грешака;
- објашњавање начина отклањања грешке;
- образлагање решења и поступка рада.

Приликом усмене провере не вреднује се само репродукција чињеница, већ пре свега разумевање, повезивање и примена знања.

Код старијих ученика очекује се виши ниво самосталног закључивања, анализе, повезивања знања и образлагања решења, у складу са исходима одговарајућег разреда.

Оцена се ученику саопштава и образлаже, уз јасну повратну информацију о нивоу постигнућа и, када је потребно, препоруку за даљи рад.

---

5. ПРАКТИЧНИ РАД, ВЕЖБЕ И ЗАДАЦИ

Практични рад представља један од основних облика праћења и оцењивања у предмету Информатика и рачунарство.

Приликом вредновања практичног рада посматрају се:

- разумевање захтева и проблема;
- правилно тумачење задатка;
- избор одговарајућег алата, поступка или начина решавања;
- правилна примена научених поступака;
- повезивање више научених поступака;
- способност планирања рада;
- степен самосталности;
- тачност и прецизност;
- функционалност добијеног резултата;
- испуњеност постављених захтева;
- организација и уредност рада;
- способност провере исправности решења;
- способност уочавања и анализирања грешака;
- способност исправљања грешака;
- правилно и сврсисходно коришћење програма и дигиталних уређаја;
- одговорно и безбедно коришћење дигиталних технологија;
- способност ученика да објасни поступак којим је дошао до решења.

Код програмерских и алгоритамских задатака, када су предвиђени програмом наставе и учења, посебно се вреднују:

- разумевање проблема;
- логички редослед корака;
- правилно конструисање решења;
- примена одговарајућих наредби, структура и поступака;
- способност тестирања решења;
- уочавање и исправљање грешака;
- разумевање сопственог решења и могућност његовог образлагања.

Код рада са подацима, текстом, сликама, графичким и другим дигиталним садржајима вреднују се тачност, функционалност, одговарајућа употреба алата, организација података и испуњеност постављених захтева.

Ниво сложености практичног задатка прилагођава се исходима и узрасту ученика.

Ученик вишег разреда се не оцењује само на основу тога што је урадио исту врсту задатка као ученик нижег разреда, већ на основу степена остварености исхода који су прописани за његов разред.

6. КРИТЕРИЈУМИ ЗА БРОЈЧАНЕ ОЦЕНЕ

Оцена 5 – одличан

Ученик:

- у потпуности остварује прописане исходе у области која се проверава;
- показује потпуно разумевање наставних садржаја;
- самостално примењује знања и вештине;
- успешно трансформише и примењује знање у новим или измењеним ситуацијама;
- са лакоћом логички повезује чињенице, појмове и поступке;
- самостално изводи закључке засноване на подацима;
- самостално бира одговарајући алат, поступак или стратегију решавања;
- решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења, у складу са узрастом и исходима;
- критички анализира резултат;
- самостално уочава, објашњава и отклања грешке;
- успешно проверава исправност сопственог решења;
- уме јасно да образложи поступак рада и решење;
- показује висок, односно изузетно висок степен самосталности;
- показује висок степен активности и ангажовања;
- одговорно, безбедно и сврсисходно користи дигиталне технологије.

Оцена 4 – врло добар

Ученик:

- у великој мери остварује прописане исходе;
- добро разуме наставне садржаје;
- успешно примењује усвојена знања и вештине;
- у великој мери самостално повезује чињенице и појмове;
- углавном самостално бира одговарајуће поступке и алате;
- успешно решава задатке у познатим и делимично измењеним ситуацијама;
- уме да изведе закључке на основу података;
- уочава и исправља већину грешака, уз мање усмеравање;
- решење је тачно и функционално, уз мање грешке или недостатке који не утичу битно на остварење исхода;
- уме да објасни поступак рада и основне елементе решења;
- показује висок степен самосталности;
- показује висок степен активности и ангажовања.

Оцена 3 – добар

Ученик:

- у довољној мери остварује прописане исходе;
- разуме основне појмове и поступке;
- примењује основна знања у познатим ситуацијама;
- у довољној мери логички повезује чињенице и појмове;
- већим делом самостално изводи једноставније закључке;
- делимично самостално решава проблемске задатке;
- код сложенијих корака потребна му је помоћ или усмеравање наставника;
- прави грешке које уз усмеравање може да уочи и исправи;
- реализује основне захтеве задатка;
- може да објасни основни поступак рада;
- показује задовољавајући, односно делимичан степен самосталности;
- показује одговарајући степен активности и ангажовања.

Оцена 2 – довољан

Ученик:

- остварује минимални ниво очекиваних исхода;
- препознаје и репродукује основна знања;
- знања примењује у ограниченом обиму;
- основне поступке изводи уз подршку наставника;
- у мањој мери повезује чињенице и појмове;
- уз непосредну помоћ наставника изводи једноставније закључке;
- може да реализује једноставније делове задатка;
- задатак реализује уз често усмеравање;
- тешко уочава узрок сопствене грешке;
- грешке исправља уз непосредну помоћ наставника;
- показује низак степен самосталности;
- показује мањи степен активности и ангажовања.

Оцена 1 – недовољан

Ученик:

- не показује оствареност минималног нивоа очекиваних исхода;

- не показује разумевање основних појмова и поступака;
- не успева да примени основна знања;
- не успева да реализује основни задатак ни уз пружену подршку;
- не показује способност да изведе основне закључке на основу података;
- не успева да реши једноставан проблем у оквиру очекиваних исхода;
- не показује довољан степен ангажовања у активностима учења.

Оцена 1 не заснива се на неуспешно урађеном једном задатку, једној грешци или једној провери, већ на утврђеном нивоу укупног постигнућа ученика у односу на прописане исходе.

---

7. ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ

Пројектни задаци могу бити индивидуални или групни и реализују се у складу са планом и програмом наставе и учења и школским програмом.

Приликом вредновања пројектног задатка узимају се у обзир:

- разумевање теме и постављеног проблема;
- оствареност прописаних исхода;
- примена знања и вештина;
- повезивање знања из више области;
- планирање и организација рада;
- самосталност ученика;
- правилан избор и употреба дигиталних алата;
- тачност и функционалност резултата;
- испуњеност постављених захтева;
- уредност, прегледност и организација рада;
- способност провере и исправљања грешака;
- способност представљања резултата;
- способност објашњавања поступка рада;
- способност образлагања донетих одлука;
- индивидуални допринос ученика код групног рада.

Код групног пројектног задатка оцена не мора бити иста за све чланове групе.

Индивидуална оцена ученика заснива се на стварном доприносу ученика, степену његове самосталности, остварености исхода и квалитету рада који је ученик реализовао.

---

8. АКТИВНОСТ И АНГАЖОВАЊЕ УЧЕНИКА

Активност и ангажовање ученика прате се континуирано кроз:

- активно учешће у наставном процесу;
- редовно извршавање постављених задатака;
- самостално покушавање решавања проблема;
- истрајност у раду;
- одговоран однос према раду;
- спремност да прихвати и примени повратну информацију;
- спремност да уочи и исправи грешку;
- сарадњу са другим ученицима;
- одговоран однос према дигиталним уређајима;
- одговоран однос према дигиталним садржајима;
- напредовање у односу на претходни период.

Активност се не изједначава искључиво са јављањем ученика или бројем усмених одговора.

Ангажовање ученика посматра се у контексту целокупног рада на часу, а нарочито кроз однос према практичним задацима, решавању проблема, самосталности, истрајности и напредовању.

Активност и ангажовање представљају један од прописаних критеријума оцењивања, али се оцена не може заснивати само на активности без утврђивања нивоа остварености исхода.

---

9. ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

Иницијално процењивање врши се ради утврђивања нивоа претходних знања и способности ученика у областима значајним за предмет и планирања даљег наставног рада.

Резултат иницијалног процењивања:

- не представља бројчану оцену;
- не уписује се као бројчана оцена у дневник;
- евидентира се у педагошкој документацији;
- користи се за планирање наставе;
- користи се за прилагођавање наставних активности потребама ученика;

- користи се за праћење напредовања ученика.

Ученику се пружа одговарајућа повратна информација о резултатима иницијалног процењивања.

---

10. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ПОДРШКА

Ученик коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се у складу са важећим прописима и степеном остварености циљева и исхода дефинисаних планом индивидуализације и индивидуалним образовним планом.

Код ученика који се образују по ИОП-у 1, оцењивање се заснива на ангажовању и степену остварености прописаних исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Код ученика који се образују по ИОП-у 2, оцењивање се заснива на ангажовању и степену остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Код ученика који се образују по индивидуалном образовном плану не примењује се исти ниво очекиваних исхода као код ученика који не раде по ИОП-у, већ се постигнуће процењује у односу на циљеве и исходе утврђене њиховим планом.

Уколико ученик не остварује планиране циљеве и исходе, предузимају се мере предвиђене прописима, укључујући преиспитивање и, када је потребно, ревизију индивидуалног образовног плана.

---

11. БРОЈ И РАСПОРЕД ОЦЕНА

Ученик се оцењује континуирано током полугодишта.

Будући да се предмет Информатика и рачунарство у 5, 6, 7. и 8. разреду реализује са једним часом недељно, ученик се оцењује **најмање два пута у току полугодишта**, у складу са важећим прописима.

Наставник планира број и врсту оцена тако да се обезбеди више различитих доказа о остварености исхода.

Оцене се могу заснивати на:

- усменој провери;
- практичном раду;
- вежбама;
- практичним задацима;
- проблемским задацима;
- алгоритамским и програмерским задацима;
- пројектним задацима;
- представљању и образлагању резултата;
- другим облицима рада предвиђеним програмом наставе и учења и школским програмом.

У току полугодишта најмање једна оцена треба да буде заснована на усменој провери постигнућа ученика, у складу са важећим правилником.

---

12. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из предмета Информатика и рачунарство утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена уписаних у дневник од почетка школске године, у складу са важећим прописима.

При утврђивању закључне оцене сагледавају се:

- оствареност прописаних исхода;
- ниво усвојености и разумевања знања;
- способност примене знања;
- способност повезивања знања;
- способност решавања проблема;
- степен самосталности;
- ангажовање ученика;
- напредовање ученика;
- резултати различитих облика провере и праћења.

Закључна оцена не утврђује се произвољно, већ у складу са критеријумима и ограничењима прописаним важећим правилником.

Закључна оцена из обавезног предмета за ученике 5–8. разреда не може бити виша од највише појединачне оцене уписане у дневник, а мора бити најмање на нивоу који произлази из прописаних прагова аритметичке средине свих појединачних оцена, у складу са важећим правилником.

О закључној оцени одлучује одељењско веће на предлог предметног наставника, у складу са законом и правилником.

13. ЈЕДНАКИ КРИТЕРИЈУМИ ЗА СВЕ ГРУПЕ УЧЕНИКА

У случају да је одељење подељено на две или више група које воде различити наставници, наставници примењују јединствене критеријуме оцењивања.

Исти ниво остварености исхода треба да буде вреднован истом бројчаном оценом, без обзира на групу ученика и наставника који реализује наставу.

Наставници се усаглашавају о:

- исходима који се проверавају;
- врстама и нивоима практичних задатака;
- критеријумима за оцене од 1 до 5;
- начину вредновања практичног рада;
- начину вредновања пројектних задатака;
- начину вредновања алгоритамских и програмерских задатака, када су предвиђени програмом;
- минималном броју оцена;
- начину праћења напредовања ученика;
- начину пружања повратне информације ученицима.

Задаци не морају бити дословно идентични у свим групама, али морају бити упоредивог нивоа сложености и усмерени на исте исходе учења.

14. УСКЛАЂЕНОСТ КРИТЕРИЈУМА СА УЗРАСТОМ И РАЗРЕДОМ

Ови критеријуми су заједнички за 5, 6, 7. и 8. разред, али се очекивани ниво постигнућа повећава са узрастом ученика и у складу са исходима прописаним за сваки разред.

Од ученика 5. разреда очекује се усвајање основних појмова, поступака и дигиталних вештина и њихова примена у познатим ситуацијама.

Од ученика 6. разреда очекује се већи степен самосталности, повезивања знања, примене различитих поступака и решавања сложенијих практичних задатака.

Од ученика 7. разреда очекује се виши ниво анализе, повезивања знања, решавања проблема, логичког и алгоритамског размишљања и примене знања у новим ситуацијама.

Од ученика 8. разреда очекује се највиши ниво самосталности у оквиру основношколског програма, способност интегрисања знања из различитих области, критичка анализа, самостално решавање проблема, образлагање избора и функционална примена дигиталних знања и вештина.

Према томе, исти општи критеријум за оцену 5, 4, 3, 2 или 1 примењује се у свим разредима, али се **садржај, сложеност задатка и очекивани исходи разликују у складу са програмом наставе и учења конкретног разреда**.

---

15. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Критеријуми се примењују јединствено на све ученике предмета Информатика и рачунарство и представљају основу за континуирано праћење, проверу и оцењивање ученичких постигнућа.

Критеријуми се примењују у складу са прописаним исходима и програмом наставе и учења за сваки разред.

Критеријуми се могу преиспитати и изменити уколико дође до измене важећих закона, правилника, плана и програма наставе и учења или других прописа који уређују област основног образовања и васпитања.

Ови критеријуми представљају саставни део документације предметног/стручног актива и примењују се у складу са општим актима школе и важећим прописима.

Наставници предмета:

1. **Предраг Стевановић**
2. **Татјана Златковић**